

УДК 338.483

Володимир ХУДОБА, Зоряна РУМИНСЬКА

Львівський державний університет фізичної культури

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «СКОЛІВСЬКІ БЕСКИДИ»

Туризм на природоохоронних територіях сьогодні стає досить популярним. Практика роботи багатьох заповідників і національних природних парків засвідчує, наскільки важливою є роль туризму для досягнення їхнього фінансового самозабезпечення за умови збереження екологічної рівноваги.

Метою роботи є дослідження сучасного стану та перспектив використання туристичних ресурсів на території НПП «Сколівські Бескиди».

Природоохоронні території в усьому світі та в Україні широко використовують для організації туризму. Згідно з чинним законодавством Національні природні парки трактуються як природоохоронні, рекреаційні, культурно-освітні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження, відтворення й ефективного використання природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність. Така форма природного заповідання є на сьогодні найбільш соціально корисною та економічно вигідною. На відміну від заповідників, вони виконують не тільки природоохоронну, а й рекреаційну функцію, оскільки мають у розпорядженні значні природні й історико-культурні ресурси [1].

На території Львівщини є три НПП: «Яворівський», «Північне Поділля» та «Сколівські Бескиди». Однак найбільший інтерес в туристів викликає саме НПП «Сколівські Бескиди». Природно-географічні умови НПП «Сколівські Бескиди» дають змогу успішно розвивати різноманітні види туризму. Гірські регіони, а також рівнинні території лісової та лісостепової зон із різноманітними ландшафтами є сприятливими для масового відпочинку. Територія НПП «Сколівські Бескиди» охоплює цінні з ландшафтно-екологічного, ботаніко- й зоогеографічного та природоохоронного погляду гірські екосистеми [2].

Національний природний парк «Сколівські Бескиди» створено 1999 р. на території Дрогобицького, Сколівського і Турківського районів Львівської області на загальній площі 35684 га. [3]. Територія НПП має потужний рекреаційно-туристичний потенціал. Населені пункти розташовані в мальовничих гірських долинах, сполучені залізницею і шосейними дорогами та тому легкодоступні. Через територію парку проходить міжнародна автомагістраль Київ – Чоп, що робить його економічно перспективним, особливо для іноземних рекреантів і туристів.

У НПП «Сколівські Бескиди» функціонує розгорнута мережа туристичних маршрутів, які прокладені через найцікавіші та найпривабливіші території, де сконцентрована значна кількість визначних природних, культурних та історичних об'єктів (табл. 1).

Таблиця 1

Маршрути НПП «Сколівські Бескиди» [4]

Назва маршруту	Призначення
«м. Сколе – г. Парашка – с. Майдан»	проходить через найвищу вершину національного природного парку (1268м над рівнем моря), туристський перехід, під час якого є унікальна можливість милуватися чудовими навколишніми краєвидами, а також ознайомитися із видами рослин та тварин, занесених до Червоної книги України
«Долиною річки Кам'янки»	знайомить з геологічною пам'яткою природи-водоспадом на р. Кам'янка та озером Журавлине
«На гору Лопата»	знайомить відвідувачів з історичними подіями Другої світової війни
«Бучина»	передбачає короткотермний відпочинок та екскурсії школярів

На території парку також розроблено численні маршрути для кінного, велосипедного, автомобільного та пішохідного туризму – як одноденні, так і дводенні з ночівлями в наметах або лісових будиночках. Досить популярним є саме кінний маршрут – «На Росохацькі полонини». Це приваблює відвідувачів парку, які мають можливість прогулятися цим маршрутом верхи на конях і побачити полонини, гірські хребти та інші цікаві краєвиди.

Скориставшись автомаршрутом, рекреанти мають можливість побувати в місцях, де є цікаві історичні та архітектурні об'єкти (церкви,

залишки оборонної давньоруської фортеці Тустань, залишки доменної печі с. Майдан, долина з могилою князя Святослава та інші) [2]. Туристичні маршрути охоплюють практично все ландшафтне різноманіття території парку, містять пам'ятки архітектури, культури та природи.

Густа річкова мережа, яку утворюють притоки річок Стрий та Опір, робить цю територію особливо привабливою для літнього туризму, а довгі пологі гірські схили сприяють розвитку гірськолижного спорту.

У зимовий період любителям гірськолижного відпочинку пропонуються гірськолижні бази із крісельними та бугельними витягами. «Сколівські Бескиди» містять два гірськолижних центри – комплекси відпочинку «Звенів» та «Орявчик». На схилах гір прокладені траси для початківців, для лижників середнього та складного рівня. Підходять любителям сноуборду.

До визначних природних туристичних ресурсів парку зараховують заповідні урочища – «Сопіт», «Росохач», «Магура» та інші; ландшафтні заказники – «Майдан» та «Злемінь»; геологічна пам'ятка – скелі на березі р. Кам'янка; гідрологічні пам'ятки природи – водоспади Гуркало, Сопіт, Лазний, Кам'янка, а також озеро Журавлине.

Об'єктом уваги відвідувачів також стають давні дерев'яні церкви – пам'ятки архітектури, зокрема церкви св. Пантелеймона в місті Сколе, Пресвятої Трійці в селі Крушельниця, Богоявлення в селі Орявчик та інші.

Відомою пам'яткою є середньовічна наскельна фортеця Тустань. Сьогодні Тустань – це залишки давньоруського оборонного комплексу на скелях, що належить до складу однойменного історико-культурного заповідника. Одночасно Тустань є цікавою пам'яткою геології, а також унікальною історичною знахідкою, яка приваблює велику кількість відвідувачів.

На території парку діє вісім рекреаційних зон: «Тустань», «Явори», «Манмансталь», «Водоспад на р. Кам'янка», «Колодка», «Павлів потік», «Бучина», «Глинний потік». У цих зонах є можливість розташовувати намети, обладнано автостоянки, влаштовано малі архітектурні форми, місця для розведення багаття та ін.

Інтерес туристів до національного природного парку «Сколівські Бескиди» спонукає активно дбати про розвиток туристичної галузі, яка є пріоритетом цього регіону. Вже зараз тут є всі умови для різнопланового відпочинку. Низка готелів та приватних садиб готові задовольнити

потреби туристів. На території парку наявні 89 відпочинкових закладів, близько 300 агроосель. Проте найбільша кількість закладів розміщення зосереджена в м. Сколе [2].

Однак є і багато проблем, які гальмують подальший розвиток туризму на території НПП, серед них: мале фінансування зі сторони держави та місцевих органів самоврядування; відсутність чіткого моніторингу довілля відповідно до рекреаційного навантаження; недостатня кількість маршрутів та екологічних стежок, а також погане їх маркування; відсутність поділу туристичних маршрутів для різних категорій туристів; брак якісних рекламно-інформаційних матеріалів, охочих відвідати парк, що стримують потік як вітчизняних, так іноземних туристів; незначна частка інвестицій в інфраструктуру екотуризму, що позначається на стані готельно-ресторанного та транспортного обслуговування туристів; недостатня кількість кваліфікованих спеціалістів для організації екологічного туризму; відсутність необхідної законодавчої бази екотуризму.

Незважаючи на низку проблем, парк має такі подальші перспективи розвитку туризму, а саме: розвиток екологічного туризму, адже такий вид рекреації сприяє гармонії людини з природою; створення нових зон відпочинку, що сприятимуть розвантаженню часто використовуваних місць, а також залучатимуть до рекреаційного використання нові території; стрімкий розвиток туристичної інфраструктури, оскільки, рекреанти прагнуть до поліпшення умов відпочинку, тому необхідно створювати туристичні притулки з місцями для індивідуального та колективного відпочинку із сервісом відповідного рівня.

Окрім зон відпочинку, рекреантів доречно розміщувати в населених пунктах регіону, що суттєво заощадить кошти на будівництві туристичних закладів, а також збільшить територію рекреаційного використання і водночас розвантажить найосвоєніші ділянки парку. Для такого випадку створюються відповідні умови в агрооселях, а також реєстр таких домівок.

Таким чином, національний природний парк «Сколівські Бескиди» славиться своїми унікальними гірськими ландшафтами, кришталевочистими ріками й потоками, багатою і унікальною природою та численними історико-культурними пам'ятками. Тому туристичні ресурси НПП «Сколівські Бескиди» потрібно ефективно використовувати.

вати, це своєю чергою збільшить відвідуваність парку та розвантажить найпопулярніші рекреаційні зони парку.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд» No 2456-ХІІ від 16.06.1992р.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>
2. Бандерич В. Я. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – Київ, 2011. Вип. 163, ч-на 1.
3. Офіційний сайт Національного природного парку «Сколівські Бескиди» [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://skole.org.ua/>
4. Офіційний сайт Український лісовод [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.lesovod.org.ua/node/4162>
5. Кепеняк Н. М. Передумови розвитку туризму на території НПП – Сколівські Бескиди / Н. М. Кепеняк // Конструктивна географія і картографія: стан, проблеми, перспективи: матеріал Всеукр. наук. конф., присвяч. 15-річчю кафедри конструктивної географії і картографії ЛНУ ім. І. Франка (Львів, 14–16 травня 2015). – Львів, 2015.